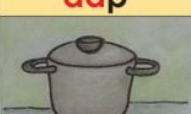
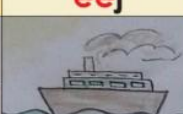

De Taal van Helmond

Stukskes over ons stadsdialect door Jos Leenen

					
skats	zôk	sûk	wèp	bört	fyts
					
aap	skôöp	skûûn	èèj	bööl	ryyk
					
pàn	zòn	küs	skip	mug	bón
					
màànt	hòònt	uul	skeet	drøøf	skool
					
vos	zaag	ġàt	skèñk	riñ	vèèreke

Hèlemòns Lèèrplèñkske mi de 26 klínkers in ut rôwt, 16 meedeklínkers in ut zwart én g, ġ, ñ in ut grûn. Mi afbeldinge vån Erit de Roeper.

Umdè ut Hèlemòns dè verdyynt is òns dyelèkt àlvàst klañkzôôjver vàstġeleet vur straks às de lèèsten Hèlemònse mèn's is ôôjtġeprôt.

Omdat het Helmonds dat verdient is ons dialect alvast klankzuiver vastgelegd voor straks als de laatste Helmonder is uitgepraat.

't Ziñ wèl hil vøøl strypkes èn zó

"Màr wôrvur dân tóg dè ingewikelt ġedû mi àl dy strypkes? Dè zyt'r tóg ny ôôjt. Ny dân?" Ja, waarom dan toch weer wat nieuws? Een eerste belangrijke reden is dat je met deze spelling in ieder geval ut Hèlemòns precies kunt schrijven zoals je het zegt en je het werkelijk kunt zeggen zoals je het schrijft. Dit is geen loze kreet meer. Elke letter van de 45 die ons dialect rijk is (26 klinkers en 19 medeklinkers) is uniek. Dat betekent dat elk van die 45 maar op één manier wordt uitgesproken en dat elke gesproken klank één schrijfwijze kent. Nog een belangrijke reden? Spellingregels verdwijnen daarmee als sneeuw voor de zon. Vergelijk dat maar eens met het Standaardnederlands. Dus moeilijker dan wat we tot nu toe hebben, kan het, als je eerlijk bent, niet zijn. Het is wel nieuw en dus vreemd en volgens velen onnodig. Dat onnodig klopt helemaal voor de huidige generatie sprekers. Ze hebben groot gelijk. Onder elkaar kunnen ze goed vooruit met het huidige systeem. Waar het wel wat begint te wringen dat is voor de buitenstaander. Of we daar een boodschap aan hebben, moet iedereen dan voor zichzelf maar uitmaken. Maar vergis je niet. Wat nú nog voor de huidige sprekers voldoet, is al abracadabra voor buitenstaanders en helemaal voor de hele volgende generatie. Reken je niet rijk omdat voor het eigen clubje alles koek en ei is. Resultaten uit het verleden en het heden zijn geen garantie voor de toekomst. Ons dialect verdwijnt eerder dan we denken, ook als sneeuw voor de zon. Ons dialect laten voortbestaan? Ben reëel. Het sterft uit. Je ziet en hoort het om je heen niet of nauwelijks meer. Of het moet zijn in een wonderlijke podiumsetting met louter nostalgisch karakter. Het verankeren voor de toekomst dan? Als voortbestaan niet meer lukt? Vastleggen op een

wijze die later nog begrepen kan worden? Daar heb ik dan toch zeker wel een boodschap aan. En al die onnodige streepjes en dakjes en puntjes? Die neem ik dan maar op de koop toe. Een criticus, niet de eerste de beste, zei me onomwonden: “Dè zyt’r ny ôôjt!” Mijn spontane, puur Hèlemònse reactie was: “Nèèj ġaaj!”

Onder ons gezegd en ook nog eens geschreven,
begrijpen wij ut Hèlemòns al heel ons leven.
Sprekend, schrijvend voor elkaar, ‘t is altijd goed
en ga ons niet vertellen dat het níet zo moet.

Maar dat het ná ons zal verdwijnen is een feit.
’t Is zonde toch, ut Hèlemòns dat overlijdt.

’t Krijgt weer toekomst door’t fonetisch te noteren:
Eeuwig Hèlemòns ten dode opgeschreven.
De klinkerrijkdom is zodoende vastgelegd.
Een duurzaam Hèlemòns, precies zoals je’t zegt.

Jos Leenen

www.detaalvanhelmond.nl